

Warszawa, dnia 25 października 2024 r.

Poz. 1579

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 21 października 2024 r.

w sprawie sposobu przygotowania i przeprowadzenia wysłuchania dziecka oraz warunków, jakim mają odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich wysłuchań

Na podstawie art. 216² § 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób przygotowania i przeprowadzenia wysłuchania dziecka na podstawie art. 216¹ § 1 i § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, zwanej dalej „k.p.c.”;
- 2) warunki, jakim mają odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania wysłuchań dziecka na podstawie art. 216¹ § 1 i § 3 k.p.c.

§ 2. W celu przygotowania wysłuchania dziecka, zwanego dalej „wysłuchaniem”, sąd na podstawie akt sprawy, podczas wysłuchania albo przesłuchania rodzica, opiekuna bądź osoby, pod której pieczęcią dziecko pozostaje, wywiadu kuratora lub opinii biegłego ustala:

- 1) czy rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka umożliwiają przeprowadzenie wysłuchania;
- 2) sposób porozumiewania się dziecka z otoczeniem oraz sposób funkcjonowania dziecka w zakresie istotnym dla nawiązania z nim kontaktu i prowadzenia wysłuchania, w tym porę optymalnej aktywności poznawczej;
- 3) czy zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające obecność przy wysłuchaniu biegłego psychologa.

§ 3. 1. Termin wysłuchania wyznacza się na dzień inny niż termin rozprawy.

2. Ustalając porę i czas trwania wysłuchania, sąd uwzględnia wiek dziecka, jego stan zdrowia oraz okoliczności dotyczące sposobu funkcjonowania ustalone zgodnie z § 2 pkt 2. W przypadku dzieci niewładających językiem polskim, dzieci posługujących się polskim językiem migowym (PJM) oraz dzieci ze szczególnymi potrzebami w komunikowaniu się sąd uwzględnia także okoliczność, że wypowiedzi będą wymagały przetłumaczenia, lub fakt korzystania z komunikacji wspomagającej i alternatywnej.

3. Planując czas trwania wysłuchania, sąd uwzględnia, że może wystąpić potrzeba zarządzenia przerwy w prowadzonym wysłuchaniu.

§ 4. 1. Zawiadamiając o wysłuchaniu, sąd informuje o treści art. 216² k.p.c. oraz o sposobie dokumentowania wysłuchania.

2. Osobie, która ma przyprowadzić dziecko na wysłuchanie, sąd doręcza przeznaczoną dla dziecka informację, sporządzoną w zrozumiałym dla dziecka sposób, w której znajduje się wyjaśnienie celu, sposobu i miejsca przeprowadzenia wysłuchania oraz pouczenie, że po przybyciu do sądu i obejrzeniu miejsca wysłuchania dziecko będzie mogło podjąć decyzję co do udziału w wysłuchaniu.

3. Dziecku z zaburzeniami ze spektrum autyzmu lub z niepełnosprawnością intelektualną umożliwia się obejrzenie miejsca wysłuchania na terenie sądu co najmniej dwa dni przed terminem wysłuchania, o czym sąd informuje, zawiadamiając o wysłuchaniu. Pouczenie o tym uprawnieniu zamieszcza się także w informacji, o której mowa w ust. 1.

§ 5. Osobę, z którą dziecko przybyło na wysłuchanie, należy poinformować o przewidywanym czasie trwania wysłuchania i wskazać miejsce, gdzie może oczekiwać na jego zakończenie. Dziecko należy poinformować o miejscu oczekiwania osoby, z którą przybyło na wysłuchanie.

§ 6. Podczas wysłuchania nie używa się stroju urzędowego.

§ 7. Jeżeli tego samego dnia przewiduje się wysłuchanie rodzeństwa, to wysłuchanie dzieci następuje kolejno po sobie.

§ 8. 1. Przed rozpoczęciem wysłuchania sędzia umożliwia dziecku poznanie miejsca wysłuchania lub ponowne zapoznanie się z tym miejscem, wyjaśnia dziecku w sposób dla niego zrozumiały i dostosowany do jego potrzeb zasady wysłuchania oraz prawo do odmowy udziału w wysłuchaniu, a także informuje o celu wysłuchania, wyjaśniając dziecku, że nie ponosi odpowiedzialności za treść orzeczenia, które zostanie wydane przez sąd. Sędzia wyjaśnia również dziecku rolę osób uczestniczących w wysłuchaniu.

2. Sędzia poucza dziecko, że jeżeli nie rozumie ono zadawanych pytań, nie zna odpowiedzi na niektóre pytania, potrzebuje ich wyjaśnienia lub uzupełnienia, uważa, że zostało źle zrozumiane, lub ma inne potrzeby, to powinno o tym powiadomić. Sędzia uzgadnia z dzieckiem, w jaki sposób zasygnalizuje ono sytuacje wskazane w zdaniu pierwszym.

§ 9. 1. Podczas wysłuchania:

- 1) należy posługiwać się prostym językiem, zadawać pytania otwarte, unikać przenośni oraz komunikatów zawierających ocenę osób bliskich dziecku;
- 2) nie należy zadawać pytań sugerujących odpowiedzi;
- 3) należy obserwować reakcje i emocje dziecka, w tym lęk, niepokój, płacz, zdenerwowanie, zmęczenie, znużenie, częstotliwość odraczania wypowiedzi, i reagować odpowiednio do danej sytuacji.

2. Po zakończeniu wysłuchania należy zapytać dziecko, czy ma jakieś pytania do sędziego.

§ 10. 1. Jeżeli w wysłuchaniu uczestniczy biegły psycholog, to udziela on sędziemu, w miarę potrzeby, pomocy w wyjaśnieniu w sposób dostosowany do potrzeb dziecka informacji wskazanych w § 8.

2. Biegły psycholog udziela sędziemu, w miarę potrzeby, pomocy w formułowaniu pytań do dziecka oraz obserwuje reakcje i emocje dziecka, w szczególności lęk, niepokój, płacz lub zdenerwowanie, zmęczenie i znużenie, oraz wskazuje sędziemu możliwości wspierania dziecka i sposób reagowania na sytuacje utrudniające przebieg wysłuchania.

§ 11. Na zakończenie wysłuchania sędzia przeprowadza z dzieckiem rozmowę na temat niezwiązany z przedmiotem wysłuchania, a jeżeli w wysłuchaniu uczestniczy biegły psycholog, o ile jest to wskazane, podejmuje czynności zmierzające do obniżenia napięcia emocjonalnego dziecka, związanego z udziałem w wysłuchaniu.

§ 12. Miejsce wysłuchania ustala się z uwzględnieniem potrzeb dziecka.

§ 13. 1. Dzieci, u których występują zaburzenia psychiczne lub zaburzenia rozwojowe, oraz dzieci, które nie ukończyły 13 lat, wysłuchuje się w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach na terenie sądu lub poza jego siedzibą. Pomieszczenia te spełniają następujące warunki:

- 1) kolorystyka ścian w pomieszczeniu jest utrzymana w jasnych i stonowanych barwach;
- 2) podłoga w pomieszczeniu jest wyłożona miękką wykładziną;
- 3) w pomieszczeniu znajdują się meble dostosowane dla dziecka;
- 4) kolorystyka mebli i wykładziny jest utrzymana w jasnych i stonowanych barwach;
- 5) zainstalowane oświetlenie jest ciche i ma możliwość regulacji;
- 6) wielkość i umeblowanie pomieszczenia dają dziecku możliwość swobodnego poruszania się.

2. Jeżeli pomieszczenie, w którym odbywa się wysłuchanie, jest przeznaczone także do przeprowadzania przesłuchań w trybie art. 185a–185c i 185e ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37, 1222 i 1248), należy dziecku wyjaśnić, że zainstalowane kamery i mikrofon nie będą włączane, a wysłuchanie nie będzie rejestrowane.

§ 14. 1. Dzieci, które ukończyły 13 lat, wysłuchuje się w pomieszczeniu, o którym mowa w § 13 ust. 1, albo w odpowiednio przystosowanym gabinecie sędziego lub w innym pomieszczeniu na terenie sądu lub poza jego siedzibą.

2. Gabinet lub inne pomieszczenie, o którym mowa w ust. 1, mają stały dostęp do światła dziennego, są wyposażone w stolik oraz fotel dla dziecka. Wielkość gabinetu lub innego pomieszczenia umożliwia dziecku poruszanie się.

3. W gabinecie lub innym pomieszczeniu na terenie sądu, w którym odbywa się wysłuchanie, panuje porządek. Dziecko ma zapewnioną możliwość koncentracji i swobodę wypowiedzi.

§ 15. 1. Jeżeli wysłuchanie odbywa się w gabinecie sędziego lub w innym pomieszczeniu na terenie sądu, akta dotyczące innych postępowań znajdują się poza zasięgiem wzroku dziecka.

2. Na czas trwania wysłuchania miejsce, w którym się ono odbywa, jest wyłączone z innych czynności.

§ 16. Podczas wysłuchania dzieci, u których występują zaburzenia psychiczne lub zaburzenia rozwojowe, zapewnia się ograniczenie czynników rozpraszających w postaci jaskrawej kolorystyki, mocnych zapachów oraz głośnych dźwięków w stopniu wystarczającym, by zapewnić możliwość koncentracji i swobodę wypowiedzi.

§ 17. 1. W miejscu wysłuchania należy zapewnić wodę oraz chusteczki higieniczne.

2. Jeżeli jest to uzasadnione potrzebami dziecka, na czas wysłuchania należy:

- 1) przygotować dostosowane do potrzeb dziecka materiały ułatwiające rozmowę, w szczególności kredki, papier, rysunki lub inne pomoce wizualne;
- 2) zapewnić dostępność materiałów umożliwiających obniżenie poczucia lęku i napięcia u dziecka.

3. W celu uniknięcia rozpraszania dziecka pomoce oraz materiały, o których mowa w ust. 2, powinny być wyjmowane przez sędziego zgodnie z potrzebami dziecka.

§ 18. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *A. Bodnar*